

Etkileşimli Okumaya Dayalı Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Rana Coşkun Turan^a

Hayati Akyol^b

^a Uzman Sınıf Öğretmeni, MEB, İzmir

^b Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Ankara

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezleri; tür, tarih, üniversite, enstitü, bölüm, ana bilim dalı, yöntem, desen, veri toplama araçları, çalışma grubu (örneklem), sonuçlar ve öneriler gibi değişkenler açısından incelemektir. Ayrıca, bu alanda yapılacak gelecekteki çalışmalara katkı sunmak hedeflenmiştir. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemi YÖKTEZ veri tabanında gelişmiş tarama sekmesinde “etkileşimli okuma”, “etkileşimli sesli okuma” ve “etkileşimli kitap okuma” sözcükleriyle yapılan taramada ulaşılan 52 yüksek lisans tezi ve 23 doktora tezi olmak üzere toplam 75 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Çalışma verileri betimsel analiz ve içerik analizi kullanılarak, tezlerin türü, yayımlanma tarihi, yayımlandığı üniversite, enstitü, bölüm ve ana bilim dalı, yöntem, desen, veri toplama araçları, çalışma grubu (örneklem), sonuçlar ve öneriler bölümlerini kapsayacak şekilde incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS paket programına aktarılmış, sonuçlar yüzde ve frekans tablolarına dönüştürülmüş ve sunulmuştur. Çalışma sonucunda etkileşimli okuma konusunda yazılan lisansüstü tezlerin büyük oranda yüksek lisans tezinden oluştuğu ve doktora tezlerinin nispeten daha az sayıda olduğunu görülmüştür. Çalışma gruplarının ağırlıklı olarak okul öncesi dönem öğrencilerine odaklandığı, buna karşılık ilkokul ve daha ileri yaş gruplarına yönelik araştırmaların daha az sayıda olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okuma, Etkileşimli Okuma, Lisansüstü Tezler.

Type / Tür:

Research / Araştırma

Received / Geliş Tarihi:

14 Nisan 2025

Accepted / Kabul Tarihi:

10 Haziran 2025

Page numbers / Sayfa no:

129-161

Citation Information / Atıf bilgisi:

Coşkun Turan, R. ve Akyol, H. (2025). Etkileşimli okumaya dayalı lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Harran Maarif Dergisi*, 10 (1), 129-161. doi: 10.225.96/hej.1675852

Sorumlu yazar: Rana Coşkun Turan **e-posta:** ranacoskun_90@hotmail.com

A Descriptive Analysis of Postgraduate Theses on Interactive Reading in Turkey

Abstract

The aim of this study is to examine the postgraduate theses based on interactive reading in Turkey in terms of type, date, university, institute, department and major discipline, method, design, data collection tools, study group (sample), results and recommendations variables and to contribute to future studies in this field. Document analysis method was used as the data collection method in the study. The sample of the study consists of a total of 75 graduate theses, 52 master's theses and 23 doctoral dissertations, which were scanned with the words "interactive reading, 'interactive reading aloud' and 'interactive book reading' in the advanced scanning tab in the YÖKTEZ database. The study data were analyzed by using descriptive analysis and content analysis, including the type of theses, date of publication, university, institute, department and main branch of science, method, design, data collection tools, study group (sample), results and recommendations. The data obtained were transferred to the SPSS package program, the results were converted into percentage and frequency tables and presented. As a result of the study, it was seen that the postgraduate theses written on interactive reading consisted mostly of master's theses and there were relatively fewer doctoral theses. It is seen that the study groups are mostly focused on preschool students, whereas there are fewer studies on primary school and older age groups.

Key Words: Reading, Interactive Reading, Postgraduate Theses.

Giriş

Okuma, bireylerin yaşam boyu bilgiye erişimini sağlayan temel becerilerden biridir. Bu beceri sayesinde bireyler, sınıf içi ya da dışı ortamlarda bilgi edinir ve bu bilgi, yaşam boyu sürecek başarıların temelini oluşturur (Ruiz, 2015, p. 1). Perfetti (2017), okumanın; kelime tanıma, anlamsal analiz ve çalışma belleğinin işe koşulması gibi birden fazla bilişsel işlemi kapsayan karmaşık bir zihinsel faaliyet olduğunu belirtmektedir. Demirel ve Epçeçan'a (2012) göre okuma eylemi, göz hareketleri ve ses algısının birleşimiyle gerçekleşirken, beyin dilsel sembolleri çözümleyerek anlamlandırır. Okuma bir dil becerisi olarak ele alındığında, Evans ve Carr (1985) okumanın, bireyin dil yeterliliği ve sözcük dağarcığı ile doğrudan ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Siegel ve Mazabel'in (2014) araştırması, dil bilgisi kurallarını iyi bilen bireylerin metni daha etkili analiz edebildiğini ve anlama süreçlerinin daha güçlü olduğunu göstermektedir. Okuma, öğrenmenin temel bir unsuru olarak, bireyin akademik başarısını, eleştirel düşünme becerilerini ve bilgiye erişim yetisini doğrudan etkiler. Verhoeven, Reitsma ve Siegel (2011), okuma becerisinin öğrenmenin temel taşı olduğunu ve bilgi edinme sürecinin etkinliği açısından kritik bir rol oynadığını belirtmektedir. Etkili bir okuma süreci aşağıdaki prensiplere

dayanır:

- Akıcılık ve strateji gerektirir.
- Anlam oluşturma sürecine dayanır.
- Okuyucunun motive olmasını gerektirir.
- Öğrenme süreci boyunca sürdürülebilir olmalıdır (Akyol, 2018).

Okuma sürecinin temel amacı, metni anlamlandırmak ve içeriğini özümsemektir; bu doğrultuda okuyucu, kendi yaşantılarından ve ön bilgilerinden yararlanarak metni yorumlar (Akyol, 2013). Okumada temel amaç, metinden anlam çıkarmaktır. Okuyucunun sürece aktif katılım göstermesi beklenir. Bu bağlamda, okuyucunun metnin içeriğine dair ön bilgiler edinmesi ve bu bilgileri okuduğunu anlamlandırmak için kullanması beklenir (Brassel ve Rasinski, 2008).

Okuma yalnızca bir metni çözümleme süreci değil; aynı zamanda dikkat, hafıza, problem çözme ve analitik düşünme becerilerini geliştiren karmaşık bir zihinsel süreçtir (Epçaçan, 2018; Smith, 1995). Okuma öncelikle hayal kurmak ve kurgulamak gibi beyin işlevlerini gerçekleştirir ve bu da beynin soyut düşünme becerisine katkı sağlar (İnce Samur, 2014). Dehaene'ye (2008) göre okuma beyni doğrudan çalıştıran etkinlikler arasında bulunmaktadır. Okuma sırasında beyin aktif şekilde çalışır; nöronlar arasında bağlantılar kurar, bilgileri işler ve kendini geliştirir. Yapılan araştırmalar, düzenli okuma alışkanlığının beyindeki nöronal bağlantıları güçlendirdiğini ve bilişsel esnekliği artırdığını ortaya koymaktadır (Tran vd., 2019). Ayrıca araştırmalar, okuduğunu anlama becerisi gelişmiş öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Ateş, 2008; Epçaçan, 2018; Marschall ve Davis, 2012). Özellikle okumanın yalnızca dil ve edebiyat dersleriyle sınırlı olmadığı, fen bilimleri, matematik ve sosyal bilimlerde de başarıyı artırdığı vurgulanmaktadır (Esen Aygün, 2017). Ayrıca Epçaçan (2018) düzenli okuma alışkanlığına sahip bireylerin eleştirel düşünme becerilerinin daha yüksek ve mesleki gelişimlerinin daha başarılı olduğunu belirtmiştir.

Okuma becerilerini geliştirmek amacıyla çeşitli stratejiler kullanılmakta olup, bunlardan biri de etkileşimli okuma yöntemidir. En basit tanımıyla etkileşimli okuma, çocuklar için yazılmış kitapların bir yetişkin tarafından planlı ve sesli şekilde okunmasıdır (Meller vd., 2009). Etkileşimli okuma yüz yüze veya uzaktan yapılabilir (Beschorner & Hutchison, 2014). Etkileşimli okuma yöntemi ilk kez Whitehurst ve arkadaşları (1988) tarafından ebeveynlerin çocuklarına kitap okurken nasıl bir yol izleyebilecekleri fikrinden ortaya çıkmıştır. Alan yazında, "etkileşimli okuma yöntemi" yerine farklı kavramsallaştırmaların kullanıldığı görülmektedir. Bu kavramlar; interaktif kitap okuma, diyaloga dayalı okuma, birlikte kitap okuma, diyaloglu okuma şeklindedir (Thomas, Colin ve Leybaert, 2020). Etkileşimli okuma,

okuyucu ile metin arasındaki aktif etkileşimi teşvik eden ve okuyucunun anlam oluşturma sürecine katılımını artıran bir yöntemdir (Vellutino ve Scanlon, 2002). Bu yöntem, öğrencilerin yalnızca metni pasif bir şekilde okumalarından ziyade tartışma, tahmin etme, soru sorma ve metinle bağlantı kurma gibi stratejiler yoluyla daha derinlemesine anlam oluşturmalarını sağlar (Dalton vd., 2011). Etkileşimli okumada maksat çocuğa bir yetişkinle metni tartışarak, çocuğun metni özümsemesini sağlamak ve çocuğu metinle ilgili yorum yapabilir hale getirmektir (Yopp & Yopp, 2006). Etkileşimli okuma sürecinde öğretmen okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrasında öğrencilere rehberlik ederek anlama stratejilerini öğretir. Bu süreçte öğrenciler tahminlerde bulunur, ana fikri bulurlar, özet çıkarırlar ve değerlendirme yaparlar. Ayrıca yeni kelimeler öğrenirler (Ceyhan, 2019). Etkileşimli okuma, Vygotsky'nin (1978) sosyokültürel teorisine dayandırılabilir. Vygotsky'e göre çocukların öğrenmelerindeki en önemli unsur içinde bulundukları sosyal çevredir. Yetişkinlerin çocuklarla etkinlikler yapmaları, iş birliği içerisinde çalışmaları çocukların zihinsel gelişimlerine ve dil becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Etkileşimli okumanın öğrencilerin okuduğunu anlama, kelime bilgisi ve eleştirel düşünme becerileri üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir (Habók vd., 2024). Özellikle, etkileşimli okuma yöntemiyle çalışan öğrencilerin okuma sürecinde daha aktif olduğu ve bilgiyi daha iyi içselleştirdiği belirlenmiştir (Dalton vd., 2011).

Etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezleri farklı değişkenler açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışmaya benzer, ulusal düzeyde yapılmış araştırmalar incelendiğinde Baykal ve arkadaşları (2023) ile Yurtbakan (2020) tarafından benzer çalışmaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Baykal ve arkadaşlarının (2023) gerçekleştirdiği bibliyometrik analiz çalışmasında etkileşimli okuma konulu lisansüstü tezler; türü, yazım dili, yayımlandığı üniversite, yayın yılı, tez danışmanlarının akademik ünvanları ve hazırlandığı ana bilim dalları açısından incelenmiştir. Öte yandan, Yurtbakan (2020), içerik analizi yöntemine dayalı olarak gerçekleştirdiği çalışmada 2008-2018 yılları arasında, etkileşimli okuma konusuyla ilgili ulusal ve uluslararası literatürde yer alan 64 makale ve 49 tez çalışması incelenmiştir.

Verilen bu bilgilerden hareketle bu araştırmanın amacı, Türkiye'de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezleri çeşitli değişkenlere göre analiz etmektir. Türkiye'de etkileşimli okuma yöntemi hakkında yapılan araştırmaları inceleyen derleme çalışmaları bulunsa da, bu çalışmaların kapsadığı yıl aralığı, çalışma sayısı, araştırmaların tez ya da makale türünde oluşları ve kullandıkları analiz yöntemleri gibi inceleme kriterleri açısından farklılıklar bulunmaktadır. Bu alandaki mevcut çalışmaların kapsadığı yıl aralığı, seçilen araştırma türleri ve kullanılan analiz yöntemleri bakımından çeşitlilik göstermesi, literatürde güncel, kapsamlı ve sistematik bir bakış açısına duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Etkileşimli okuma uygulamalarının kazanımları dikkate alındığında, Türkiye’de yürütülen araştırmaların eğilimlerinin, eksik yönlerinin ve geleceğe dönük araştırma ihtiyaçlarının belirlenmesi, hem kuramsal temellerin güçlendirilmesi hem de uygulamaya dönük çalışmalara yön verilmesi açısından bilimsel bir gereklilik hâline gelmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmanın gerçekleştirilmesi, alan yazına nitelikli bir katkı sunma potansiyeline sahiptir. Bu çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin türlere göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
4. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
5. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin bölüm ve ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
6. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
7. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
8. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
9. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin çalışma grubuna göre dağılımı nasıldır?
10. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin sonuçlarına göre dağılımı nasıldır?
11. Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanan lisansüstü tezlerin ileride yapılacak çalışmalara ilişkin önerilere göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, kaynakları belli bir amaç doğrultusunda taramak, incelemek ve analiz etmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Çalışmada doküman incelemesi aşağıdaki adımlara göre yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

- *Lisansüstü tezlere ulaşma:* Çalışmaya dahil edilecek olan lisansüstü tezlere ulaşmak amacıyla <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tarama.jsp> web adresi üzerinden detaylı tarama aracılığı ile “etkileşimli okuma”, “etkileşimli sesli okuma” ve “etkileşimli kitap okuma” sözcükleriyle tarama yapılmıştır. Araştırma herhangi bir yıl aralığı ile sınırlandırılmadan araştırmanın başladığı tarihe (25.01.2025)’e kadar yapılmış tüm lisansüstü tezler dahil edilmiştir. Yapılan tarama sonucunda ortaya çıkan durumda bu konuda yapılan tezlerin 2017-2024 yılları arasında yapıldığı görülmüştür. Analiz açısından tezlerin erişime açık olması bir ölçüt olarak belirlenmiştir. Elde edilen 76 tezden erişim izni bulunmayan 1 tez çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır.
- *Özgünlüğü kontrol etme:* Çalışmaya dahil edilen lisansüstü tezler YÖK Ulusal Tez Veri Tabanında yayımlandıkları için tüm tezler özgün niteliktedir.
- *Dokümanları Anlama ve Verileri Analiz Etme:* YÖKTEZ veri tabanından taranan lisansüstü tezler 1’den 75’e kadar numaralandırılmıştır. Bu lisansüstü tezleri tür, tarih, üniversite, enstitü, ana bilim dalı, yöntem, desen, veri toplama araçları, çalışma grubu (örneklem), sonuç ve öneriler başlıkları doğrultusunda analiz edilerek Excel ortamında bir veri seti oluşturulmuştur. Çalışmanın ilk 9 sorusu betimsel analiz yöntemi ile, 10. ve 11. soruları içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. İçerik analizinde geçerlik açısından elde edilen verilerin çalışmanın amacına uygun olmasına dikkat edilmiştir. Verilerden elde edilen kodlar ve temalar araştırmanın sorularını karşılayacak şekilde yapılandırılmıştır. Kodlama sürecinde veriler bağlamından koparılmadan değerlendirilmiştir. Güvenirliği sağlamak amacıyla kodlama öncesinde bir kod listesi hazırlanmıştır. Bu kod listesinde her bir kodun neyi ifade ettiği ve nasıl kullanılacağı açıklanmıştır. Kodlama işlemi nesnelliği artırmak amacıyla iki bağımsız araştırmacı tarafından ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Oluşturulan veri seti SPSS programına aktarılmıştır. Aktarılan veriler yüzde ve frekans

değerleriyle analiz edilmiştir. Elde edilen yüzde ve frekans bulguları tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Örneklem

Çalışmanın örneklemini 2017- 2024 yılları arasında etkileşimli okuma üzerine yapılmış olan 75 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan lisansüstü tezlerin listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmada kullanılan lisansüstü tezlerin listesi.

1. Etkileşimli kitap okuma programının otizm spektrum bozukluğu olan çocukların dinlediğini anlama ve dil becerileri üzerindeki etkililiği
2. Anne dili türkçe olmayan çocuklarda etkileşimli okumanın okuduğunu anlama, kelime hazinesi ve okuma motivasyonuna etkisi
3. Etkileşimli okumanın ilkokul 3. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okumaya yönelik tutum, motivasyon ve hızına etkisi
4. Etkileşimli kitap okuma yönteminin 5-6 yaşlarında gelişimsel dil bozukluğu olan çocukların dil konuşma ve erken okuryazarlık becerilerine etkisinin incelenmesi
5. Annelere yönelik etkileşimli kitap okuma destek programının 48-72 aylık çocukların erken okuryazarlık becerilerine ve anne çocuk ilişkisine etkisinin incelenmesi
6. Etkileşimli kitap okuma seminerlerine katılan annelerin çocuklarının gelişimlerine ve etkileşimli kitap okumaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi
7. Drama temelli etkileşimli okuma etkinliklerinin yedinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ile okuma tutum ve alışkanlığına etkisi
8. Birinci sınıf matematik dersinde etkileşimli okuma uygulamaları ile sayılar ve işlemlerin öğretiminden yansımalar
9. Etkileşimli okuma yönteminin ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi
10. Risk altındaki çocukların sosyal becerilerinin etkileşimli kitap okuma tekniğiyle desteklenmesine yönelik bir model geliştirme çalışması
11. Etkileşimli kitap okuma uygulamalarının çocukların dil ve sosyal duygusal gelişimine etkisinin incelenmesi
12. Etkileşimli kitap okuma etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerine etkisi
13. Erken okuryazarlık becerilerinin desteklenmesinde etkileşimli kitap okumaya yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüş ve uygulamaları
14. Etkileşimli kitap okumanın 48-72 aylık çocukların erken okuryazarlık becerileri ve yürütücü işlevleri üzerindeki etkisi

15. Yabancılar türkçe öğretiminde orhan kemal'in bazı hikâyelerinin a2 seviyesine uyarlanması ve etkileşimli okunmasına yönelik durum çalışması

16. Kültürelarası duyarlılık ve etkileşimli okuma

17. Resimli öykü kitabı okuma uygulamalarının 48-60 aylık çocukların erken okuryazarlık ve matematik becerilerine etkisi

18. Etkileşimli okuma uygulamalarının yabancı dil olarak türkçe öğrenen öğrencilerin akademik okuma becerilerine etkisi

19. Okul öncesi öğretmenlerinin drama temelli etkileşimli okuma etkinliklerinin okul öncesi öğrencilerinde değer kazanımına etkisi

20. Etkinlik temelli etkileşimli okuma modeli ile okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması

21. Etkileşimli kitap okuma süreçlerinin çocukların dil gelişimine olan etkisi: bir meta-analiz çalışması

22. Etkileşimli kitap okumanın 48-72 aylık normal gelişim gösteren çocukların dil gelişimlerine ve zihin kuramı becerilerine etkisi

23. Etkileşimli okuma uygulamalarının kültürlerarası duyarlılığa etkisi

24. Etkileşimli kitap okuma yönteminin anasınıfına devam eden dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocukların dinlediğini anlama becerileri üzerindeki etkililiği

25. "Özel gereksinimli bireyleri tanıyorum" etkileşimli kitap okuma programı'nın okul öncesi çocukların özel gereksinimli akranlarına karşı kabul düzeylerine etkisi

26. Etkileşimli kitap okuma programının okul öncesi dönem çocuklarının bilişsel tempolarına etkisi

27. Okul öncesi dönemde ebeveyn-çocuk etkileşimi kitap okuma etkinlikleri ile çocukların erken okuryazarlık becerileri arasındaki ilişki

28. Etkileşimli kitap okuma programı'nın 5 yaş çocuklarının eleştirel düşünme ve bakış açısı alma becerisine etkisi

29. Okul öncesi dönemde etkileşimli kitap okuma etkinliklerine katılan öğrencilerle okul öncesi eğitime katılamayan öğrencilerin okumayı öğrenme süreci

30. Okul öncesi dönemde çocuğun evdeki dil ortamının ve ebeveynlerin etkileşimli kitap okuma uygulamalarına ilişkin farkındalıklarının incelenmesi

31. Etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısına etkisinin incelenmesi

32. Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde etkileşimli okuma etkinliklerinin yaratıcı yazma becerisine etkisi

33. Biyografik resimli çocuk kitapları ve etkileşimli okuma

34. Etkileşimli okuma yönteminde barrett taksonomisi ile ilkokul 3.sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi

35. Etkileşimli okuma faaliyetinin, dil ve konuşma bozukluğu olan veya olmayan okul öncesi çocuklarının iletişim becerilerine olan etkisinde ebeveyn uygulama ve görüşlerinin belirlenmesi

36. Etkileşimli kitap okuma programının işitme yetersizliği olan 6 yaş grubu çocukların dikkat ve anlama seviyelerine etkisinin mobil eeg cihazı kullanılarak ölçülmesi

37. Dijital hikâyeleri etkileşimli okumanın okuduğunu anlama becerisine, okuma motivasyonu ve ilgisine etkisi

38. Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda etkileşimli kitap okuma programının sözcük dağılımı üzerindeki etkililiğinin incelenmesi

39. Beş yaş grubu çocukların bilişsel bakış açısı alma becerilerine etkileşimli kitap okuma temelli etkinliklerin etkisi

40. Farklı kitap okuma tekniklerinin 60-72 aylık çocukların dil edinimine etkisinin incelenmesi

41. Ebeveyn destekli etkileşimli kitap okuma programının okul öncesi dönem çocuklarının erken okuryazarlık becerilerine etkisinin incelenmesi

42. Etkileşimli kitap okumanın eleştirel okuma, okuduğunu anlama becerilerine ve okuma motivasyonuna etkisi

43. Etkileşimli kitap okuma programının ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin bilim insanı imajlarına etkisi

44. İlkokul öğrencilerinin okuma becerilerinin diyalojik okuma stratejileri ile geliştirilmesi: bir eylem araştırması

45. Etkileşimli sesli okuma etkinliklerinin ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin okuma becerilerine yansımaları

46. Etkileşimli kitap okuma etkinliklerinin 60-72 aylık çocukların yaratıcılıklarına etkisi

47. Okul öncesi dönemde etkileşimli ve geleneksel kitap okuma yöntemlerinin etkisinin karşılaştırılması

48. Babaların etkileşimli kitap okuma süreçlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi

49. Öğretmen rolüyle etkileşimli okuma uygulamalarının dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarısına etkisi

50. Ebeveynlerin çocuklarına etkileşimli kitap okuma becerilerinin incelenmesi

51. Öğretmen ve ebeveyn rehberliğinde yapılan etkileşimli okuma uygulamalarının ilkokul 2. Sınıf öğrencilerinin okuma becerilerine etkisi

-
52. Etkileşimli masal anlatımı uygulamasının çocukların dil gelişimine etkisi
-
53. Aile katılımlı etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş çocukların erken okuryazarlık becerilerine ve ev erken okuryazarlık ortamına etkisinin incelenmesi
-
54. Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveyn-çocuk okuma etkinlikleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi
-
55. Etkileşimli kitap okuma programının 48-66 aylık suriyeli çocukların alıcı dil gelişimine etkisi
-
56. Etkileşimli kitap okuma programının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi
-
57. Farklı sesli okuma yöntemlerinin ilkökul 3. Sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerine etkisi
-
58. Gelişimsel dil bozukluğu olan çocuklarda etkileşimli kitap okumanın üst biliş ve çalışma belleğine etkisinin incelenmesi
-
59. Annelerin çocuk yetiştirme tutumu ve yaklaşımları ile etkileşimli okuma etkinliklerinin çocukların dil gelişim riski açısından incelenmesi
-
60. Etkileşimli okumanın hikâye anlatma becerisine etkisi
-
61. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkileşimli okumanın konuşma becerisine etkisi
-
62. Etkileşimli kitap okumanın erken okuryazarlık becerilerine etkisi
-
63. Etkileşimli kitap okuma uygulamalarının okuduğunu anlama becerisi ve tutuma etkisi
-
64. Etkileşimli okuma modelinin anasınıflarında uygulanmasıyla ilgili öğretmen görüşleri
-
65. Etkileşimli kitap okuma programının ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin temel dil becerilerine etkisi
-
66. Etkileşimli sesli okumanın öğrencilerin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve akıcı okumalarına etkisi
-
67. İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma becerilerinin çok yönlü desteklenmesine yönelik bir eylem araştırması
-
68. Erken dil müdahalesinde etkileşimli kitap okuma uygulamasının gelişimsel dil gecikmesi görülen çocuklar üzerindeki etkililiğinin incelenmesi
-
69. Etkileşimli ve geleneksel kitap okuma yöntemlerinin okul öncesi dönem çocuklarının öyküleme ve resimleme becerilerine etkisi
-
70. Öğrenci öğretmen etkileşimine dayalı okuma etkinliklerinin duyuşsal okuma becerilerine etkisi
-

71. Okul öncesi dönem çocuklarına etkileşimli okuma yöntemiyle sosyal becerilerin kazandırılması

72. Annelerin evde çocukları ile hikâye kitabı okuma davranışlarının ebeveynlik tutumlarına göre incelenmesi

73. Düşük sosyo-kültürel özellikteki okulöncesi dönem 48-66 ay çocuklarına etkileşimli kitap okuma programının yazı farkındalığına etkisinin incelenmesi

74. 5-6 yaş grubu çocuklara paylaşma, iş birliği ve sorumluluk değerlerinin kazandırılmasında etkileşimli kitap okuma tekniğinin etkililiğinin incelenmesi

75. Etkileşimsel okuma modelini temel alan türkçe öğretiminin öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme becerileri üzerine etkisi

Bulgular

Türkiye'de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezleri; tür, tarih, üniversite, enstitü, ana bilim dalı, yöntem, desen, veri toplama araçları, çalışma grubu/örneklem, sonuç ve öneriler değişkenleri açısından analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda tablolarda açıklanmıştır.

Türkiye’de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Türlerine Göre Dağılımına İlişkin Bulgular.

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımını belirlemek için yüzde-frekans analizi yapılmış ve bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Etkileşimli Okuma konusunda yazılan tezlerin tarihlere göre dağılımı.

Tür	f	%
Yüksek Lisans	52	69,33
Doktora	23	30,66

Tablo 2’de verilen etkileşimli okuma konusunda yazılan lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı incelendiğinde, bu konuda yüksek lisans türünde (f=52, % 69,33) yazılan tezin daha fazla sayıda olduğu görülmektedir. Bu konuda yazılan tezlerin doktora türünde (f=23, % 30,67) daha az olduğu görülmektedir.

Türkiye’de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımını belirlemek için yüzde ve frekans analizi yapılmış ve bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Etkileşimli Okuma konusunda yazılan tezlerin tarihlere göre dağılımı

Yıllar	f	%
2017	2	2,66
2018	4	5,33
2019	5	6,66
2020	7	9,33
2021	5	6,66
2022	13	17,33
2023	16	21,33
2024	23	30,66

Tablo 3 incelendiğinde 2017 - 2024 yılları arasında etkileşimli okuma konusunda yapılan lisansüstü tezlerinin 2’si (%2,66) 2017 yılında, 4’ü (%5,33) 2018 yılında, 5’i (%6,66) 2019 yılında, 7’si (%9,33) 2020 yılında, 5’i (%6,66) 2021 yılında, 13’ü (%17,33) 2022 yılında, 16’sı (%21,33) 2023 yılında ve 23’ü (%30,66) 2024 yılında yapılmıştır.

Türkiye’de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımını belirlemek için yüzde-frekans analizi yapılmış ve bulgular Tablo 4 ’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Türkiye’de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	f	%
Gazi Üniversitesi	9	12
Hacettepe Üniversitesi	7	9,33

Düzce Üniversitesi	5	6,66
İstanbul Aydın Üniversitesi	4	5,33
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	4	5,33
Ankara Üniversitesi	4	5,33
Dokuz Eylül Üniversitesi	3	4
Trabzon Üniversitesi	3	4
Üsküdar Üniversitesi	3	4
İstanbul Üniversitesi	2	2,66
Atatürk Üniversitesi	2	2,66
Selçuk Üniversitesi	2	2,66
Trakya Üniversitesi	2	2,66
Uludağ Üniversitesi	2	2,66
Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	2,66
Sakarya Üniversitesi	2	2,66
Burdur Üniversitesi	1	1,33
Bahçeşehir Üniversitesi	1	1,33
Balıkesir Üniversitesi	1	1,33
İnönü Üniversitesi	1	1,33
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	1,33
Eskişehir Üniversitesi	1	1,33
Bartın Üniversitesi	1	1,33
Biruni Üniversitesi	1	1,33
Bolu Abant Üniversitesi	1	1,33
Kırıkkale Üniversitesi	1	1,33
Kırklareli Üniversitesi	1	1,33
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	1,33
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	1	1,33

Çukurova Üniversitesi	1	1,33
Marmara Üniversitesi	1	1,33
KTO Karatay Üniversitesi	1	1,33
Kapadokya Üniversitesi	1	1,33
Ordu Üniversitesi	1	1,33
Medipol Üniversitesi	1	1,33

Tablo 4 incelendiğinde, Türkiye’ de etkileşimli okuma konusunda hazırlanan tezlerin 9 ’u (%12) Gazi Üniversitesi, 7’si (9,33) Hacettepe Üniversitesi, 5’i (%6,66) Düzce Üniversitesi, 4’er tanesi Ankara Üniversitesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, 3’er tanesi Dokuz Eylül Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, 2’şer tanesi Atatürk Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi, 1’er tanesi Burdur Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eskişehir Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Biruni Üniversitesi, Bolu Abant Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi, Tokat Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, KTO Karatay Üniversitesi, Kapadokya Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Medipol Üniversitesinde hazırlanmıştır.

Türkiye’de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımını belirlemek için yüzde ve frekans analizi yapılmış ve bulgular Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Türkiye’de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı

Enstitüler	f	%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	33	44
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	18	24
Sosyal Bilimler Enstitüsü	13	17,33
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	11	14,66

Tablo 5 incelendiğinde, Türkiye’ de etkileşimli okuma konusunda hazırlanan tezlerin 33’ü (%44) Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 18’i (%24) Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 13’ü (%17,33) Sosyal Bilimler Enstitüsü ve 11’i (%14,66) Sağlık Bilimleri Enstitüsünde hazırlanmıştır.

Türkiye’de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Bölüm Ve Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin bölüm ve ana bilim dallarına göre dağılımını belirlemek için frekans analizi yapılmış ve bulgular Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Türkiye’de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin bölüm ve ana bilim dallarına göre dağılımı

Bölüm ve Ana Bilim Dalları	f
Temel Eğitim Ana Bilim Dalı	33
Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı	6
İlköğretim Ana Bilim Dalı	6
Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı	6
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı	4
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı	3
Dil ve Konuşma Terapisi Ana Bilim Dalı	3
Çocuk Gelişimi ve Eğitim Proramı	3
Özel Eğitim Ana Bilim Dalı	2
Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	1
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı	1
Matematik Ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı	1
Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Ana Bilim Dalı	1
Çocuk Gelişimi Ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı	1
Dil Ve Konuşma Terapisi Programı	1
Sosyoloji Ana Bilim Dalı	1
Engelli Çalışmaları Ana Bilim Dalı	1

Tablo 6 incelendiğinde, Türkiye’ de etkileşimli okuma konusunda hazırlanan tezlerin 33’ü temel eğitim ana bilim dalı, 6’sar tanesi okul öncesi eğitimi ana bilim dalı, ilköğretim ana bilim dalı, çocuk gelişimi ana bilim dalı, 4’ü türkçe ve sosyal bilimler eğitimi ana bilim dalı, 3’er tanesi türkçe eğitimi ana bilim dalı, dil ve konuşma terapisi ana bilim dalı, çocuk gelişimi ve eğitim proramı, 2’si özel eğitim ana bilim dalı, 1’er tanesi okul öncesi öğretmenliği ana bilim dalı, eğitim bilimleri ana bilim dalı, matematik ve fen bilimleri eğitimi anabilim dalı, sınıf eğitimi ana bilim dalı, ilköğretim sınıf öğretmenliği eğitimi ana bilim dalı, çocuk gelişimi ve ev yönetimi eğitimi anabilim dalı, dil ve konuşma terapisi programı, sosyoloji ana bilim dalı ve engelli çalışmaları ana bilim dalında hazırlanmıştır. Tezlerin ana bilim dalları adları yazılırken herhangi bir kategorileştirme yapılmamış tezlerde verildiği gibi doğrudan isimleri yazılmıştır. Tezler incelenirken bazı tezlerde ana bilim dalı adları verilmemiş

doğrudan enstitü ve program isimleri verilmiştir. Bu sebeple tabloda ana bilim dalı adları verilmeyen tezlerin program adları verilmiştir.

Türkiye’de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımını belirlemek için yüzde ve frekans analizi yapılmış ve bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Türkiye’de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı

Yöntemler	f	%
Nicel	38	50,66
Karma	20	26,66
Nitel	17	22,66

Tablo 7 incelendiğinde, Türkiye’ de etkileşimli okuma konusunda hazırlanan tezlerin 38’i (%50,66) nicel, 20’si (%26,66) karma ve 17’si (%22,66) nitel yöntemle hazırlanmıştır.

Türkiye’de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenlerine Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımını belirlemek için yüzde ve frekans analizi yapılmış ve bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Türkiye’de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımı

Desenler	f	%
Deneysel	38	50,66
Eylem Araştırması	7	9,33
Açımlayıcı Sıralı Desen	6	8
Durum Çalışması	6	8
Fenomoloji(Olgubilim)	3	4
Betimsel	3	4
Betimsel ve İlişkisel Tarama	2	2,66
Çoklu Yoklama Modeli	2	2,66
İlişkisel	2	2,66
Meta analiz	1	1,33
Kesitsel Analiz	1	1,33
İç İçer Karma Desen	1	1,33
Üçleme Deseni	1	1,33
Gerçek Deneme Modeli (Ön Test Son Test Kontrol Gruplu Model)	1	1,33
Müdahale	1	1,33

Tablo 8 incelendiğinde, Türkiye’ de etkileşimli okuma konusunda hazırlanan tezlerin 38’i (%50,66) Deneysel Desen, 7’si (%9,33) Eylem Araştırması, 6’sar tanesi

Açımlayıcı Sıralı Desen ve Durum Çalışması, 3'er tanesi Fenomoloji ve Betimsel, 2'şer tanesi Betimsel ve İlişkisel Tarama, Çoklu Yoklama Modeli, İlişkisel, 1'er tanesi ise Meta analiz, Kesitsel Analiz, İç içe karma desen, Üçleme deseni, Gerçek Deneme Modeli ve Müdahale Deseninde hazırlanmıştır.

Türkiye'de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımını belirlemek için frekans analizi yapılmış ve bulgular Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Türkiye'de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Araçları	f
Demografik bilgi formu	38
Ölçek	34
Test	23
Görüşme	21
Günlük	8
Gözlem	6
Rubrik	4
Anket	3
Envanter	3
Değerlendirme Kartları	1
Kontrol Listesi	1

Tablo 9 incelendiğinde, Türkiye' de etkileşimli okuma konusunda hazırlanan tezlerin 38'inde demografik bilgi formu, 34'ünde ölçek, 23'ünde test, 21'inde görüşme, 8'inde günlük, 6'sında gözlem, 4'ünde rubrik, 3'er tanesinde anket ve envanter, 1'er tanesinde değerlendirme kartları ve kontrol listesi kullanılmıştır.

Türkiye'de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Çalışma Grubuna Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin çalışma grubuna göre dağılımını belirlemek için yüzde ve frekans analizi yapılmış ve bulgular Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Türkiye'de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin çalışma grubuna göre dağılımı

Çalışma Grubu	f	%
Anasınıfı Öğrencileri	25	33,33
Anasınıfında çocuğu olan ebeveynler	11	14,66
Anasınıfında öğrenim gören özel eğitim öğrencileri	7	9,33
İlkokul 3. Sınıf Öğrencileri	7	9,33

İlkokul 4.Sınıf Öğrencileri	5	6,66
İlkokul 2. Sınıf Öğrencileri	5	6,66
Üniversite Öğrencileri	5	6,66
İlkokul 1. Sınıf Öğrencileri	4	5,33
6. Sınıf Öğrencileri	2	2,66
Okul Öncesi Öğretmenleri	2	2,66
7. Sınıf Öğrencileri	1	1,33
Etkileşimli okuma konusunda yazılan tezler	1	1,33

Tablo 10 incelendiğinde, Türkiye’ de etkileşimli okuma konusunda hazırlanan tezlerin 25’i (%33,33) anasınıfı öğrencileri, 11’i (%14,66) anasınıfında çocuğu olan ebeveynler, 7’şer tanesi anasınıfında öğrenim gören özel eğitim öğrencileri ve ilkokul 3. Sınıf öğrencileri, 5’er tanesi ilkokul 2. sınıf öğrencileri, ilkokul 4. Sınıf öğrencileri ve üniversite öğrencileri, 4’ü (%5,33) ilkokul 1. Sınıf öğrencileri, 2’şer tanesi 6. Sınıf öğrencileri ve okul öncesi öğretmenleri, 1’er tanesi (%1,33) 7. sınıf öğrencileri ve etkileşimli okuma konusunda yazılan tezler çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Türkiye’de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Sonuçlarına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin sonuçlarına göre dağılımını belirlemek için içerik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen temalar ve kodlar ve bu yapılara ait frekans değerleri Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Türkiye’de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin sonuçlarına göre dağılımı

Temalar	Kodlar/ Sonuçlar	f
Bilişsel	Okuduğunu anlamayı geliştirmektedir.	17
	Dil gelişimini olumlu etkilemektedir.	16
	Erken okuryazarlık becerilerine katkı sağlar.	10
	Ana dili farklı çocuklarda dil öğrenimine katkı sağlamaktadır.	5
	Yazı farkındalığı artmaktadır.	5
	Kelime hazinesini artırmaktadır.	4
	Dinlediğini anlamayı geliştirmektedir.	4
	Akademik bilgisi artmaktadır.	4
	Okuma stratejileri gelişmektedir.	3
	Akıcı okuma becerilerini geliştirmektedir.	2

	Okuryazarlık becerilerini geliştirmektedir.	2
	Öyküleme ve resimleme becerilerini etkilemektedir.	1
	Yaratıcılıklarını geliştirmektedir.	1
Duyuşsal	Okumaya karşı ilgi, olumlu tutum, motivasyonu artırmaktadır.	19
Sosyal	İşbirliği, empati, paylaşma, sorumluluk, sorun çözme becerilerini geliştirmektedir.	11
	Sosyoekonomik düzey uygulamayı etkilemektedir.	3
	Etkileşimli okuma ailelerde demokratik tutum artırmaktadır.	2
Ebeveyn etkeni	Anneler çocuklarına EKO tekniklerini babalardan daha fazla kullanmaktadır.	2
	Ebeveynleri tarafından etkileşimli kitap okunan öğrencilerin erken okuryazarlık becerileri gelişmektedir.	1
Özel Gereksinimli Öğrenciler	Dil ve konuşma bozukluğu olan çocuklarda etkileşimli okuma dil becerilerini geliştirmektedir.	5
	Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda etkileşimli okuma anlama ve dil becerilerini artırmaktadır.	2
Psikolojik	Etkileşimli Kitap Okuma Programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısı üzerinde olumlu etkisinin olduğu söylenebilir.	1
Öğretmen etkeni	Sınıf mevcudu az olmalıdır.	1

Tablo 11’de etkileşimli okuma konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin sonuçlarına bakıldığında; 7 tema ve 23 kod altında toplandığı görülmektedir. Uygulamaların en çok öğrencilere bilişsel alanda, sonrasında duyuşsal alanda ve daha sonra sosyal alanda katkı sağladığı görülmektedir. Az da olsa psikolojik alanda da katkı sağladığı görülmektedir. En fazla bilişsel alanda katkı sağlayan etkileşimli okuma, bilişsel alan içerisinde en fazla okuduğunu anlamayı, ikinci sırada dil becerilerini, üçüncü sırada da erken okuryazarlık becerilerini geliştirmektedir. Ayrıca etkileşimli okuma özel gereksinimli öğrencilerin dil becerilerini ve anlama becerilerini geliştirmektedir. Ana dili farklı olan öğrencilerin dil öğrenimine olumlu katkı sağlamaktadır.

Türkiye’de Etkileşimli Okuma Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin Önerilerine Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin önerilerine göre dağılımını belirlemek için içerik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen temalar ve kodlar ve bu yapılara ait frekans değerleri Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Türkiye’de etkileşimli okuma konusunda yazılmış lisansüstü tezlerin önerilerine göre dağılımı

Temalar	Kodlar/ Öneriler	f
Çalışma grubu	Daha büyük örneklem grubu ile çalışma yapılabilir.	24
	Farklı sınıf seviyelerinde çalışmalar yapılabilir.	23
	Sosyoekonomik düzeyi farklı çocuklarla çalışmalar yapılabilir.	6
Eğitim	Etkileşimli okuma ile ilgili bilgilendirici çalışmalar, hizmetiçi eğitim, seminer verilebilir.	42
Kütüphane	Çocuk kütüphaneleri yaygınlaştırılabilir.	15
Süre	Daha uzun süreli çalışmalar yapılabilir.	14
Yöntem	Boylamsal çalışmalar yapılabilir.	14

Tablo 12’de etkileşimli okuma konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin önerilerine bakıldığında 5 tema ve 7 kod altında toplandığı görülmektedir. Etkileşimli okuma konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin ileride yapılacak çalışmalara yönelik yapılan önerilerinde; en çok çalışma grubu ile ilgili önerilerde daha sonra eğitim ile ilgili önerilerde, en son ise süre ve yöntem ile ilgili çalışmaların yapılması gerektiği ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma, Türkiye’de etkileşimli okumaya dayalı hazırlanmış lisansüstü tezleri tür, yıl, üniversite, enstitü, bölüm, ana bilim dalı, yöntem, desen, veri toplama araçları, çalışma grubu, sonuç ve öneri değişkenleri açısından analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bulgular, alan yazında yer alan araştırmalar ışığında değerlendirilmiş ve etkileşimli okuma alanındaki genel eğilimler tartışılmıştır.

Araştırma bulguları, etkileşimli okuma konusundaki lisansüstü tezlerin büyük oranda yüksek lisans tezinden oluştuğunu ve doktora tezlerinin sayıca oldukça sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, eğitim alanında etkileşimli okuma yönteminin önemsendiğini ancak doktora düzeyinde daha derinlemesine, kuramsal temelli çalışmaların henüz yeterince yaygınlaşmadığı söylenebilir. Baykal ve

arkadaşları (2023) tarafından yapılan çalışmada 2018-2022 yılları arasında gerçekleştirilen 8 lisansüstü teze ulaşıldığı bu yüzden de etkileşimli okumaya dayalı yapılan çalışmaların sayısal olarak oldukça sınırlı kaldığı vurgulanmıştır. Bu durum, konunun akademik ilgi gördüğünü ancak derinlemesine, teorik temelli ve uzun soluklu araştırmalara olan ihtiyacın sürdüğünü ortaya koymaktadır.

Tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında, özellikle 2022 ve sonrasında artış göstermesi dikkat çekicidir. Baykal ve arkadaşları (2023), 2022 yılına kadar yapılan çalışma sayısının çok az olduğunu vurgularken, Yurtbakan (2020), 2008-2018 yılları arasındaki etkileşimli okuma çalışmalarında giderek artan bir eğilim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu artış, etkileşimli okuma yöntemine yönelik akademik ve pedagojik ilginin son yıllarda belirgin şekilde yükseldiğini ortaya koymaktadır.

Tezlerin üniversitelere göre dağılımı açısından yapılan analizde, etkileşimli okuma konusunda en fazla tezin Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Düzce Üniversitesi'nde hazırlandığı görülmektedir. Benzer bir durum, enstitüler açısından da gözlenmektedir. Özellikle Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülen çalışmaların sayısı diğer enstitülere kıyasla daha fazladır. Baykal ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan çalışmada 2018-2022 yıllarında hazırlanmış olan 8 tezin Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Trabzon Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, Düzce Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi olmak üzere 8 farklı üniversitede olduğu kaydedilmiştir. Ancak bu çalışmada, 2023 yılında 16, 2024 yılında ise 23 tez yazıldığı ve 2025 yılına kadar 35 farklı üniversitede etkileşimli okumaya yönelik tezlerin hazırlandığı belirlenmiştir. Üniversiteler ve enstitüler açısından incelendiğinde, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Düzce Üniversitesi'nin bu alanda öne çıktığı görülmektedir.

Ana bilim dalı açısından incelendiğinde yapılan tezlerin en çok Temel Eğitim Ana Bilim Dalı'nda yazıldığı görülmektedir. Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yapılan çalışmaların yoğunluğu, etkileşimli okumanın pedagojik boyutuna olan akademik ilgiyi yansıtmaktadır. Ayrıca, son yıllarda artan üniversite çeşitliliği, bu alandaki araştırmaların daha geniş bir akademik yelpazeye yayıldığını göstermektedir.

Araştırma yöntemleri açısından incelendiğinde, etkileşimli okuma tezlerinde en yaygın olarak nicel araştırmaların tercih edildiği görülmektedir. Araştırma deseni olarak da deneysel çalışmaların %50 oranında tercih edildiği görülmektedir. Benzer şekilde, Yurtbakan (2020) içerik analizi yöntemini kullandığı çalışmasında; çalışmalarda deneysel desenin yaygın olarak kullanıldığını ortaya koymuştur. Bu durum, etkileşimli okuma etkinliklerinin ölçülebilir çıktılar üretmeye odaklandığını göstermektedir. Tezlerde deneysel desenlerin ve nicel yöntemlerin ağırlıklı olarak kullanıldığı; buna karşın nitel ve karma desenlerin sınırlı kaldığı görülmektedir.

Ancak nitel araştırmaların sınırlı olması, etkileşimli okuma süreçlerinin derinlemesine anlaşılması açısından bir sınırlılık olarak değerlendirilebilir. Nitel ve karma yöntemlerle yapılan çalışmaların görece az olması, etkileşimli okuma süreçlerinin daha derinlemesine anlaşılması açısından önemli bir boşluk oluşturmaktadır.

Etkileşimli okuma araştırmalarında kullanılan veri toplama araçlarına bakıldığında, veri toplama araçları açısından ölçeklerin, demografik bilgi formlarının ve testlerin yaygın olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Çalışmada, tezlerin büyük bir bölümünün nicel ve karma yöntemlere dayalı yapıldığını ortaya koymasından dolayı bu araçların öne çıkması beklenen bir sonuçtur. Benzer bir sonuca ulaşan Yurtbakan (2020) nitel verilerin de önemli olduğunu ve görüşme, gözlem ve rubrik gibi nitel veri toplama araçlarının daha yaygın biçimde kullanılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bulgu, araştırmaların çoğunlukla yapılandırılmış ve sayısal veriye dayalı araçlarla yürütüldüğünü göstermektedir. Bununla birlikte, nitel veri toplama tekniklerinin (görüşme, gözlem, rubrik vb.) daha fazla kullanılması, etkileşimli okuma uygulamalarının bağlamsal ve süreçsel yönlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Çalışma grupları açısından incelendiğinde, etkileşimli okuma araştırmalarının en çok okul öncesi öğrencileri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Yurtbakan (2020) çalışmaların çoğunluğunun okul öncesi öğrencileri ile ve ardından ebeveynler ve öğretmenlerle de yapıldığını belirtmiştir. İlkokul ve daha ileri yaş gruplarında yapılan araştırmaların azlığı, bu yöntemin farklı yaş gruplarındaki etkilerinin yeterince araştırılmadığını ve bu alanda yapılacak yeni çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Çalışmanın sonuçları açısından incelendiğinde, etkileşimli okuma araştırmalarının; en çok öğrencilere bilişsel alanda, sonrasında duyuşsal alanda ve daha sonra sosyal alanda katkı sağladığı görülmektedir. Psikolojik alanda da sınırlı düzeyde katkı sağladığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin sosyal ve psikolojik gelişimlerini desteklemeye yönelik yeni araştırmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Ayrıca araştırma sonuçları incelendiğinde etkileşimli okumanın özel gereksinimli öğrencilerin dil becerilerini ve anlama becerilerini geliştirdiği görülmüştür. Bu sebeple etkileşimli okuma özel gereksinimli öğrencilerin ders süreçlerinde daha sistematik biçimde kullanılabilir. Araştırmaların sonuçlarında ana dili farklı olan öğrencilerin dil gelişimine olumlu katkı sağladığı görülmekle birlikte, bu konuda yapılan tezlerin sayısının sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Bu tezlerin sayısı artırılabilir. Suriyeli öğrenciler dışında ana dili farklı başka öğrencilerle de bu çalışmalar yapılabilir.

Etkileşimli okuma konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin ileride yapılacak çalışmalara yönelik yapılan önerilerinde; en çok çalışma grubu ile ilgili önerilerde

daha büyük örneklemele çalışma yapılması ile ilgili önerilerde bulunulmuştur. Yapılan araştırmalarda genellikle bir sınıfta bulunan öğrenciler çalışma grubu olarak kullanılmıştır. Benzer bir sonuca ulaşan Yurtbakan (2020) bu durumun sebebinin sınıf içerisinde bulunan öğrencilerin özgüven, içine kapanıklık gibi bazı kişisel sebeplerden etkileşimli okuma uygulamalarına aktif olarak katılmamalarından dolayı örneklem grubunun sayısının fazla olmasının istenmesinin sebebi olabileceğini belirtmiştir.

İleride yapılacak çalışmalara ilişkin önerilerde etkileşimli okuma ile ilgili öğretmenlere, ebeveynlere eğitimler verilmesi önemli bir oranda önerilmiştir. Bu önerilerin sebebi ebeveynlerin ve öğretmenlerin etkileşimli okuma konusunda yeterli bilgiye sahip olması ve faydalı uygulamalar yapmalarına fırsat vermesi olabilir.

Öneriler

Bu çalışmada elde edilen bulgular, etkileşimli okuma konusunda yapılan lisansüstü tezlerin belirli bir çerçevede yoğunlaştığını ve metodolojik çeşitliliğin yeterince sağlanamadığını göstermektedir. Gelecekteki çalışmalar için şu önerilerde bulunulabilir:

- Etkileşimli okuma araştırmalarında doktora düzeyindeki tezlerin artırılması, alanın derinlemesine analiz edilmesine katkı sağlayacaktır.
- Nitel ve karma yöntemlerin daha fazla kullanılması, etkileşimli okumanın pedagojik süreçlerdeki etkisini daha kapsamlı anlamamıza yardımcı olacaktır.
- Etkileşimli okuma yöntemlerinin ebeveynlerle, öğretmenlerle ve akran gruplarıyla birlikte nasıl daha etkili hale getirilebileceği üzerine araştırmaların artırılması yararlı olacaktır.
- Öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkileşimli okuma yöntemi ile yapılan çalışmaların sayısı arttırılabilir.
- Etkileşimli okuma yönteminin Türkçe dersi dışındaki diğer derslerde kullanımı arttırılarak çalışmalar yapılabilir.
- Bu çalışmaya sadece Türkiye’de hazırlanan lisansüstü tezler dâhil edilmiştir. Gelecekte bu konuda farklı ülkelerde yapılan lisansüstü tezlere yönelik meta-analiz çalışmaları da yapılabilir.
- Etkileşimli okuma yönteminin özel gereksinimli öğrencilerin derslerinde kullanımı artırılarak çalışmalar yapılabilir.

Araştırma Etik Taahhüt Metni

Yazarlar, yapılan bu çalışmada bilimsel etik ve alıntı kurallarına uyulduğunu taahhüt etmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yorumlanması aşamasında herhangi bir çıkar çatışması yaşanmadığını yazarlar taahhüt etmiştir.

Kaynakça

- Akyol, H. (2013). *Programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akyol, H. (2018). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ateş, M. (2008). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyleri ile Türkçe dersine karşı tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişki*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi.
- Baykal, M.S., Çatalkaya, H.Ö., Bozkurt, E. Ve Baykal, M. (2023). Etkileşimli okuma konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11, 333-339.
- Beschorner, B., & Hutchison, A. (2014). Parent education for dialogic reading: Online and face-to face delivery methods. *Journal of Research in Childhood Education*, 30(3), 374-388.
- Brassel, D., & Rasinski, T. (2008). Comprehension that works. Taking students beyond ordinary understanding to deep comprehension. *Huntington*.
- Ceyhan, S. (2019). *Etkileşimli sesli okumanın öğrencilerin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve akıcı okumalarına etkisi*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Dalton, B., Proctor, C. P., Uccelli, P., Mo, E., & Snow, C. E. (2011). Designing for diversity: The role of reading strategies and interactive vocabulary in a digital reading environment for fifth-grade students. *Journal of Literacy Research*, 43(1).
- Dehaene, S. (2008). *Les Neurones de la lecture*, Paris :Éditions Odile Jacob.
- Demirel, Ö. & Epçeçan, C. (2012). Okuduğunu anlama stratejilerinin bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünlerine etkisi. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 71-106.
- Epçeçan, C. (2018). Okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin öğretim sürecine etkisi üzerine bir değerlendirme. *Electronic Turkish Studies*, 13(18), 761-775.
- Esen Aygün, H. (2017). *Sosyal-duygusal öğrenme programlarının sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin gelişimine, akademik başarı ve sınıf iklimi algısına etkisi*. (Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Evans, M. A., & Carr, T. H. (1985). Cognitive abilities, conditions of learning, and the early development of reading skill. *Reading Research Quarterly*, 20(3), 327-350. <https://doi.org/10.2307/748022>
- Habók, A., Oo, T. Z., & Magyar, A. (2024). The effect of reading strategy use on online reading comprehension. *Heliyon*, 10(2).
- Marschall, S., & Davis, C. (2012). A conceptual framework for teaching critical reading to adult college students. *Adult learning*, 23(2), 63-68.

- Meller, W. B., Richardson, D., & Hatch, J. A. (2009). Using read-alouds with critical literature in K-3 classrooms. *Young Children*, 64, 76-78.
- Perfetti, C. A. (2017). *Cognitive and linguistic components of reading ability*. Taylor & Francis.
- Ruiz, Y. (2015). *Improving reading comprehension through the use of interactive reading strategies: a quantitative study*. Doctoral Dissertation, University of Phoenix Educational Technology, United States.
- Samur, A. İ. (2014). Türkiye'deki ve dünya'daki çalışmaların tanıklığında "okuma kültürü". *HAYEF Journal of Education*, 11(2), 157-188.
- Siegel, L. S., & Mazabel, S. (2014). Basic cognitive processes and reading disabilities. In H. L. Swanson, K. R. Harris, & S. Graham (Eds.), *Handbook of learning disabilities* (2nd ed., pp. 186-213). The Guilford Press.
- Smith, M. C. (1995). Reading practices, reading skills, and cognitive growth in adulthood. *Journal of Adult Development*, 2, 241-256.
- Thomas, N., Colin, C., & Leybaert, J. (2020). Interactive reading to improve language and emergent literacy skills of preschool children from low socioeconomic and languageminority backgrounds. *Early Childhood Education Journal*, 48(5), 549-560.
- Tran, T., Le, T. T. H., Nguyen, T. T., Pham, A. G., Vu, T. H., Nguyen, M. H., ... & Vuong, Q. H. (2019). The relationship between birth order, sex, home scholarly culture and youths' reading practices in promoting lifelong learning for sustainable development in Vietnam. *Sustainability*, 11(16), 4389.
- Vellutino, F. R., & Scanlon, D. M. (2002). The interactive strategies approach to reading intervention. *Contemporary Educational Psychology*, 27(4), 573-635.
- Verhoeven, L., Reitsma, P., & Siegel, L. S. (2011). Cognitive and linguistic factors in reading acquisition. *Reading and Writing*, 24(4), 387-402.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin Yayınları.
- Yopp, R. H., & Yopp, H. K. (2006). Informational texts as read alouds in school and home. *Journal of literacy research*, 38, 37-51.
- Yurtbakan, E. (2020). Etkileşimli okuma: Bir içerik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 135-156.
- Whitehurst, G. J., Falco, F. L., Lonigan, C. J., Fischel, J. E., DeBaryshe, B. D., ValdezMenchaca, M. C., & Caulfield, M. (1988). Accelerating language development through picture book reading. *Developmental psychology*, 24(4), 552-559.

Aşağıda çalışmaya dahil edilen lisansüstü tezlere ait kaynaklar verilmiştir.

- Acar Şengül, E. (2019). *Erken dil müdahalesinde etkileşimli kitap okuma uygulamasının gelişimsel dil gecikmesi görülen çocuklar üzerindeki etkililiğinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Akça, A. (2021). *Etkileşimli kitap okuma programının 48-66 aylık suriyeli çocukların alici dil gelişimine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Aktaş, E. (2021). *Etkileşimli kitap okuma programının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Akyol, G. (2024). *Etkileşimli kitap okumanın 48-72 aylık normal gelişim gösteren çocukların dil gelişimlerine ve zihin kuramı becerilerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi.
- Arıcı, M. (2018). *Annelerin evde çocukları ile hikâye kitabı okuma davranışlarının ebeveynlik tutumlarına göre incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Bilgen, Z. (2024). *Resimli öykü kitabı okuma uygulamalarının 48-60 aylık çocukların erken okuryazarlık ve matematik becerilerine etkisi*. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Bozan, N. (2024). *Okul öncesi öğretmenlerinin drama temelli etkileşimli okuma etkinliklerinin okul öncesi öğrencilerinde değer kazanımına etkisi*. (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi.
- Bozkurt, M. (2019). *İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okuma becerilerinin çok yönlü desteklenmesine yönelik bir eylem araştırması*. (Doktora Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Burak, Ö.G. (2024). *Yabancılar türkçe öğretiminde orhan kemal'in bazı hikâyelerinin a2 seviyesine uyarlanması ve etkileşimli okunmasına yönelik durum çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Bülbül, N.E. (2023). *Etkileşimli kitap okuma yönteminin anasınıfına devam eden dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocukların dinlediğini anlama becerileri üzerindeki etkililiği*. (Doktora Tezi). Trakya Üniversitesi.
- Bütün, K. (2023). *Dijital hikâyeleri etkileşimli okumanın okuduğunu anlama becerisine, okuma motivasyonu ve ilgisine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi.
- Ceyhan, S. (2019). *Etkileşimli sesli okumanın öğrencilerin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve akıcı okumalarına etkisi*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Cingi, M.A. (2022). *Etkileşimli kitap okuma etkinliklerinin 60-72 aylık çocukların yaratıcılıklarına etkisi*. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Çakıroğlu, A. (2024). *Etkileşimli okuma yönteminin ilköğretim 4. Sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Çelik, E.S. (2021). *Aile katılımli etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş çocukların erken*

- okuryazarlık becerilerine ve ev erken okuryazarlık ortamına etkisinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi.
- Çelik, Y. (2022). *Etkileşimli masal anlatımı uygulamasının çocukların dil gelişimine etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi.
- Çetin, İ.N. (2022). *Okul öncesi dönemde etkileşimli ve geleneksel kitap okuma yöntemlerinin etkisinin karşılaştırılması.* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Çetinkaya, F. Ç. (2024). *Kültürelarası duyarlılık ve etkileşimli okuma.* (Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi.
- Çiçek, E.N. (2024). *Etkileşimli kitap okumanın 48-72 aylık çocukların erken okuryazarlık becerileri ve yürütücü işlevleri üzerindeki etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi.
- Demirci, Ş. (2023). *Etkileşimli kitap okuma programının 5-6 yaş grubu çocukların benlik algısına etkisinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Deniz, S. (2023). *Okul öncesi dönemde çocuğun evdeki dil ortamının ve ebeveynlerin etkileşimli kitap okuma uygulamalarına ilişkin farkındalıklarının incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Durmaz, M. (2020). *Etkileşimli okumanın hikâye anlatma becerisine etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi.
- Efe, M. (2018). *Düşük sosyo-kültürel özellikteki okulöncesi dönem 48-66 ay çocuklarına etkileşimli kitap okuma programının yazı farkındalığına etkisinin incelenmesi.* . (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Efe, P. (2022). *Etkileşimli kitap okumanın eleştirel okuma, okuduğunu anlama becerilerine ve okuma motivasyonuna etkisi.* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi.
- Erdoğan, H. (2020). *Etkileşimli okuma modelinin anasinişlarında uygulanmasıyla ilgili öğretmen görüşleri.* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Ergin, E. (2023). *Etkileşimli kitap okuma programı'nın 5 yaş çocuklarının eleştirel düşünme ve bakış açısı alma becerisine etkisi.* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Erten Yaşa, M. (2024). *Etkileşimli kitap okuma süreçlerinin çocukların dil gelişimine olan etkisi: bir meta-analiz çalışması.* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi.
- Erol, Ş. (2024). *Birinci sınıf matematik dersinde etkileşimli okuma uygulamaları ile sayılar ve işlemlerin öğretiminden yansımalar.* (Yüksek Lisans Tezi). Trabzon Üniversitesi.
- Gaspik, E.N. (2022). *Farklı kitap okuma tekniklerinin 60-72 aylık çocukların dil edinimine etkisinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Gökaslan Zor, E.R. (2024). *Etkinlik temelli etkileşimli okuma modeli ile okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması.* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Göncü, F.M. (2023). *Etkileşimli okuma faaliyetinin, dil ve konuşma bozukluğu olan veya olmayan okul öncesi çocuklarının iletişim becerilerine olan etkisinde ebeveyn uygulama ve görüşlerinin belirlenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Kapadokya Üniversitesi.

- Görücü, H.T. (2018). *Öğrenci öğretmen etkileşimine dayalı okuma etkinliklerinin duyuşsal okuma becerilerine etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Günaydın, Y. (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkileşimli okumanın konuşma becerisine etkisi.* (Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Halat, A.A. (2017). *5-6 yaş grubu çocuklara paylaşıma, iş birliği ve sorumluluk değerlerinin kazandırılmasında etkileşimli kitap okuma tekniğinin etkililiğinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Iraz Ün, Ş. (2023). *Okul öncesi dönemde ebeveyn-çocuk etkileşimi kitap okuma etkinlikleri ile çocukların erken okuryazarlık becerileri arasındaki ilişki.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Işık, B.S. (2022). *Ebeveynlerin çocuklarına etkileşimli kitap okuma becerilerinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi.
- İlhan, E. (2019). *Etkileşimli kitap okuma programının ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin temel dil becerilerine etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- İmal, M. (2024). *Etkileşimli kitap okuma etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerine etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- İşlekler, B. (2022). *Etkileşimli kitap okuma programının ilkökul ikinci sınıf öğrencilerinin bilim insanı imajlarına etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Kaplan, G.N. (2020). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumu ve yaklaşımları ile etkileşimli okuma etkinliklerinin çocukların dil gelişim riski açısından incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Karaçor, B. (2022). *Etkileşimli sesli okuma etkinliklerinin ilkökul ikinci sınıf öğrencilerinin okuma becerilerine yansımaları.* (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Kardaş, N. (2024). *Drama temelli etkileşimli okuma etkinliklerinin yedinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ile okuma tutum ve alışkanlığına etkisi.* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi.
- Karadoğan, Z. (2020). *Etkileşimli kitap okuma uygulamalarının okuduğunu anlama becerisi ve tutuma etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi.
- Karahan Tığrak, T. (2020). *Gelişimsel dil bozukluğu olan çocuklarda etkileşimli kitap okumanın üst biliş ve çalışma belleğine etkisinin incelenmesi.* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Kaya Ülker, K. (2024). *Etkileşimli okuma uygulamalarının yabancı dil olarak türkçe öğrenen öğrencilerin akademik okuma becerilerine etkisi.* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Kerigan, B. (2018). *Okul öncesi dönem çocuklarına etkileşimli okuma yöntemiyle sosyal becerilerin kazandırılması.* (Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi.

- Kılınçcı, E. (2019). *Etkileşimli ve geleneksel kitap okuma yöntemlerinin okul öncesi dönem çocuklarının öyküleme ve resimleme becerilerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Kuduz, B. (2023). *Etkileşimli kitap okuma programının işitme yetersizliği olan 6 yaş grubu çocukların dikkat ve anlama seviyelerine etkisinin mobil eeg cihazı kullanılarak ölçülmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). KTO Karatay Üniversitesi.
- Nakışçı, N. E. (2024). *Etkileşimli kitap okuma yönteminin 5-6 yaşlarında gelişimsel dil bozukluğu olan çocukların dil, konuşma ve erken okuryazarlık becerilerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Omak, S. (2024). *Etkileşimli kitap okuma programının otizm spektrum bozukluğu olan çocukların dinlediğini anlama ve dil becerileri üzerindeki etkililiği*. (Doktora Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Öncel, G. (2024). *Risk altındaki çocukların sosyal becerilerinin etkileşimli kitap okuma tekniğiyle desteklenmesine yönelik bir model geliştirme çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Özkurt, N. (2024). *Etkileşimli okuma uygulamalarının kültürlerarası duyarlılığa etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi.
- Öztürk, M. (2024). *Anne dili Türkçe olmayan çocuklarda etkileşimli okumanın okuduğunu anlama, kelime hazinesi ve okuma motivasyonuna etkisi*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Özcan, Z. (2023). *Biyografik resimli çocuk kitapları ve etkileşimli okuma*. (Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi.
- Polat, F. (2024). *Annelere yönelik etkileşimli kitap okuma destek programının 48-72 aylık çocukların erken okuryazarlık becerilerine ve anne çocuk ilişkisine etkisinin incelenmesi*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Seçkin Polat, Ö. (2023). *Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde etkileşimli okuma etkinliklerinin yaratıcı yazma becerisine etkisi*. (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi.
- Serin, G. (2022). *Babaların etkileşimli kitap okuma süreçlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Sezer, B.B. (2021). *Farklı sesli okuma yöntemlerinin ilkökul 3. Sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi.
- Suer, F. (2024). *Etkileşimli kitap okuma seminerlerine katılan annelerin çocuklarının gelişimlerine ve etkileşimli kitap okumaya yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Taş, E.A. (2022). *Ebeveyn destekli etkileşimli kitap okuma programının okul öncesi dönem çocuklarının erken okuryazarlık becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Taştekin, N. (2022). *İlkökul öğrencilerinin okuma becerilerinin diyalogik okuma stratejileri ile geliştirilmesi: bir eylem araştırması*. (Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi

- Tok, R. (2024). *Etkileşimli okumanın ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okumaya yönelik tutum, motivasyon ve hızına etkisi*. (Doktora Tezi). Trabzon Üniversitesi.
- Tuncer, M. (2023). *Beş yaş grubu çocukların bilişsel bakış açısı alma becerilerine etkileşimli kitap okuma temelli etkinliklerin etkisi*. (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Türkben, T. (2017). *Etkileşimsel okuma modelini temel alan türkçe öğretiminin öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme becerileri üzerine etkisi*. (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Türkyılmaz, T.H. (2023). *Okul öncesi dönemde etkileşimli kitap okuma etkinliklerine katılan öğrencilerle okul öncesi eğitime katılmayan öğrencilerin okumayı öğrenme süreci*. (Yüksek Lisans Tezi). Ordu Üniversitesi.
- Uçar, A. M. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveyn-çocuk okuma etkinlikleri ile yaratıcı düşünme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Uğur, S. (2022). *Öğretmen rolüyle etkileşimli okuma uygulamalarının dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarısına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Ulusoy Ünlü, A. (2022). *Etkileşimli kitap okuma uygulamalarının çocukların dil ve sosyal duygusal gelişimine etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Yalavaç, N. (2020). *Etkileşimli kitap okumanın erken okuryazarlık becerilerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi.
- Yavuz, E. (2023). *"Özel gereksinimli bireyleri tanıyorum" etkileşimli kitap okuma programı'nın okul öncesi çocukların özel gereksinimli akranlarına karşı kabul düzeylerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kırklareli Üniversitesi.
- Yayla, R. (2023). *Etkileşimli kitap okuma programının okul öncesi dönem çocuklarının bilişsel tempolarına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi.
- Yazıcı Çetin, D. (2023). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda etkileşimli kitap okuma programının sözcük dağarcığı üzerindeki etkililiğinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Biruni Üniversitesi.
- Yıldırım, S. (2023). *Etkileşimli okuma yönteminde barrett taksonomisi ile ilköğretim 3.sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Yılmaz, E. (2024). *Erken okuryazarlık becerilerinin desteklenmesinde etkileşimli kitap okumaya yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüş ve uygulamaları*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Yurtbakan, E. (2022). *Öğretmen ve ebeveyn rehberliğinde yapılan etkileşimli okuma uygulamalarının ilköğretim 2. Sınıf öğrencilerinin okuma becerilerine etkisi*. (Doktora Tezi). Trabzon Üniversitesi.

Extended Abstract

Introduction

Various strategies have been employed improve reading skills and one of the most prominent among them is the interactive reading method. In its simplest definition, interactive reading is the intentional and structured reading of children's books written for children by an adult (Meller, Richardson, ve Hatch, 2009). Interactive reading is a method that encourages active interaction between the reader and the text and increases the reader's participation in the meaning-making process (Vellutino ve Scanlon, 2002). This method enables students to construct deeper meaning through strategies such as discussions, predicting, asking questions, and making connections to the text rather than just passively reading the text (Dalton et al., 2011). Interactive reading is grounded in Vygotsky's (1978) sociocultural theory.

Research shows that interactive reading has positive effects on students' reading comprehension, vocabulary and critical thinking skills (Habók et al., 2024). In particular, it has been determined that students who engage with the interactive reading method are more active in the reading process and internalize information better (Dalton et al., 2011). The aim of this study is to analyze the postgraduate theses on interactive reading in Türkiye according to various variables. Although there are studies in Türkiye that aim to examine the studies prepared for the same purpose, that is, about interactive reading, it is important to conduct this study, publication year, study type (e.g., thesis or article), study volume whether the studies are theses or articles, and different examination criteria.

Method

Document analysis in the study was conducted according to the following order. The document analysis process was conducted following the steps outlined by (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Access to Graduate Theses: To identify the postgraduate theses to be included in the study, the keywords **“interactive reading,” “interactive reading aloud,”** and **“interactive book reading”** were searched using the advanced search feature on the YÖK National Thesis Center website. (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tarama.jsp>).

Checking for Originality: All theses included in the study are original studies since they were published in the YÖK National Thesis Database.

Understanding the Documents and Analyzing the Data: The graduate theses scanned from the YÖKTEZ database coded numerically from 1 to 75. These postgraduate theses were analyzed based on variables such as type, year, university,

institute, main discipline, method, design, data collection tools, study group (sample) and keywords and a data set was created in an Excel table. The resulting dataset was organized in an Excel spreadsheet and later transferred to the SPSS program. Descriptive statistics, including percentages and frequencies, were used. Percentage and frequency values were presented in the form of tables and graphs and interpreted accordingly.

Findings

The research findings show that graduate theses on interactive reading are mostly master's theses and doctoral theses are relatively few. When the distribution of theses according to years is analyzed, it shows an increase especially in 2022 and after. In the analysis of the distribution of theses according to universities, it is seen that Gazi University, Hacettepe University and Düzce University produced the most theses on interactive reading. The number of studies conducted at the Institute of Educational Sciences is higher compared to other institutes. When analyzed in terms of research methods, it is seen that quantitative research is most commonly preferred in interactive reading theses. When the data collection tools used in interactive reading studies are examined, it is seen that forms and scales are the most commonly used tools. When analyzed in terms of study groups, it is seen that interactive reading studies are mostly focused on preschool students. When analyzed in terms of the results of the study, it is seen that interactive reading research contributes to students mostly in the cognitive domain, then in the affective domain and then in the social domain. The most frequent suggestion was to conduct future studies with larger sample sizes.

Conclusion, Discussion and Suggestions

The results of the research show that the majority of graduate theses on interactive reading, have been conducted at the master's level while doctoral level studies are limited. This situation reveals that the topic has received academic attention, but the need for theoretically grounded, in-depth, and longitudinal research continues. In addition, the increasing diversity of universities in recent years shows that research in this field has spread to a wider academic spectrum. The relative scarcity of qualitative and mixed methods studies constitutes an important gap in terms of a deeper understanding of interactive reading processes. However, more use of qualitative data collection techniques (interviews, observations, rubrics, etc.) will contribute to a better understanding of the contextual and dynamic nature of interactive reading practices. It is seen that the study groups are mostly focused on preschool students, whereas research on primary school and older age groups is insufficient. This situation reveals that the effects of the interactive reading method in different age groups have not been sufficiently investigated and shows that new

studies are needed in this field.

For future research, it is recommended to focus on qualitative and applied studies with large sample groups and to develop training programs for teachers and parents.